

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

**УПРАВЛІНСЬКІ ПАРАДИГМИ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ ТА ІНКЛЮЗИВНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ**

**MANAGEMENT PARADIGMS OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT AND INCLUSIVE ECONOMIC GROWTH**

Матеріали

**Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 29-30 листопада 2023 р.)**

Суми
Сумський державний університет
2023

*Рекомендовано вченою радою
навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту
(протокол № 4 від «08» грудня 2023 р.)*

E45 Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання» / за заг. ред.: І. І. Рекуненка, В. В. Сулим. Суми : Сумський державний університет, 2023. – 404 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Управлінські парадигми сталого розвитку та інклюзивного економічного зростання» містять результати наукових досліджень, пов'язаних з актуальними проблемами науки і практики управління та застосуванням інклюзивного підходу до їх вирішення для досягнення цілей сталого розвитку.

Для науковців, аспірантів, студентів, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, науково-дослідних і проектних організацій, комерційних фірм і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Management paradigms of sustainable development and inclusive economic growth" provide the results of scientific research related to the current problems of management science and practice and the application of an inclusive approach to their solution in order to achieve the goals of sustainable development.

For scientists, PhD students, students, representatives of state authorities and local self-government bodies, research and project organizations, commercial companies and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК 005.8:502.131.1(063)

© Колектив авторів, 2023

© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

<i>Софія Молочко</i>	Особливості застосування технологічних	
<i>Інга Мірошинченко</i>	Інновацій у туристичному бізнесі	11
<i>Інна Балагуровська</i>	Гуманістичне лідерство для досягнення цілей сталого розвитку	13
<i>Бондар Ю.А.</i>	Шляхи та методи підвищення	
<i>Дар'я Новак</i>	конкурентоспроможності в готельному бізнесі	16
<i>Марина Шевчун</i>	Особливості інноваційного розвитку роздрібної	
<i>Алла Безус</i>	торгівлі в Україні	20
<i>Оксана Яковлева</i>	Цифрова безпека в контексті надання електронних послуг на місцевому рівні	22
<i>Ірина Федулова</i>	Розвиток цифрової економіки в Україні	24
<i>Іван Макарчук</i>		
<i>Anastasiia Krasnonos</i>	Management of organizations for sustainable development: challenges and opportunities	28
<i>Anastasiia Niesheva</i>	Формування і управління бізнес-процесами в іт- компаніях: стратегічний підхід та метрики ефективності	31
<i>Yuliia Hrytsai</i>	Communication features in technical support during the sale of medical equipment	33
<i>Svitlana Tarasenko</i>	Природні активи у територіальній економіці.....	36
<i>Дмитро Клиновий</i>		
<i>Ірина Петровська</i>		
<i>Валентина Самодай</i>	Впровадження концепції менеджменту якості (TQM).....	39
<i>Юлія Яценко</i>	Оптимізація ефективного функціонування системи управління якістю на підприємстві	41
<i>Валентина Самодай</i>	Особливості використання інструментів управління якістю	44
<i>Іслам Лисий</i>	Недостовірні класифікації товарів за УКТ ЗЕД та її наслідки	47
<i>Владислав Загорко</i>	Основні напрями розвитку системи публічного управління та адміністрування	50
<i>Валентина Самодай</i>		
<i>Костянтин Циганок</i>	Вплив фінансових інструментів на процеси перетворення відходів в енергію	53
<i>Тетяна Чорна</i>	Особливості підприємницької діяльності як складного й багатопланового процесу	57
<i>Андрій Лизогуб</i>		
<i>Юлія Матвеева</i>		
<i>Галина Сурмай</i>		
<i>Дем'яненко Н. В.</i>		
<i>Іван Штик</i>		
<i>Вікторія Кудря</i>	Розвиток фрілансу як широко розповсюдженої форми самостійної зайнятості	61
<i>Алла Світлична</i>		
<i>Владислав Передера</i>	Брендинг як персоніфікація продукту бізнесу	65
<i>Ханлар Махмудов</i>		
<i>Віктор Кривошея</i>		
<i>Владислав Шамрай</i>		

<i>В'ячеслав Бурименко</i>	Механізм управління інноваційними процесами торгівельного підприємства	69
<i>Яна Кобушко</i>	Удосконалення процесу рекрутингу на виробничих підприємствах України	71
<i>Тетяна Голик</i>	Public health as an aspect of modern urban public policy	74
<i>Oleksii Demikhov</i>		
<i>Sirle Salmistu</i>		
<i>Nadiia Demikhova</i>		
<i>Дар'я Гапієнко</i>	Актуальні теорії мотивації у системі стимулювання праці персоналу	77
<i>Посилкіна О.В.</i>	Впровадження моделі економічного управління в закладах охорони здоров'я в умовах їх переходу на нові умови господарювання	79
<i>Бушуєва В.Ю.</i>		
<i>Інна Бондарчук</i>	Економіко-правовий механізм природокористування.....	83
<i>Вікторія Дехтярчук</i>		
<i>Світлана Капран</i>		
<i>Тетяна Гусаковська</i>	Особливості управління кар'єрним зростанням персоналу організації в сучасних умовах	87
<i>Марина Малець</i>	Вплив митної політики на зовнішньоекономічну діяльність підприємств України	89
<i>Олена Костюнік</i>		
<i>Вікторія Сухоцька</i>	Менеджмент персоналу в банківській установі	91
<i>Наталія Стоянець</i>		
<i>Андрій Дудченко</i>		
<i>Наталія Стоянець</i>	Управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства	93
<i>Віталій Андріяшев</i>		
<i>Наталія Стоянець</i>	Менеджмент інноваційної діяльності аграрного підприємства	95
<i>Микола Придуха</i>		
<i>Наталія Стоянець</i>	Менеджмент підприємств будівельної галузі	97
<i>Сергій Чугай</i>		
<i>Юлія Матвєєва</i>	Особливості промоції зелених енергетичних інновацій у світовій практиці	99
<i>Вадим Желіба</i>		
<i>Людмила Борян</i>	Виклики та завдання сучасного менеджменту	103
<i>Анна Гаман</i>		
<i>Віталій Баранов</i>	Управління трудовими ресурсами організації на основі використання технологій штучного інтелекту	105
<i>Анна Назаренко</i>		
<i>Вікторія Борщ</i>	«Запас» людського капіталу в галузі охорони здоров'я: дефініція та вимір	109
<i>Михайло Данилко</i>		
<i>Ірина Цілюрик</i>	Управління ресурсним потенціалом підприємства...	115

<i>Олексій Жмаєв</i>	Методи подолання опору у процесі запровадження	
<i>Ія Дегтярєва</i>	електронного документообігу	117
<i>Юрій Рагозін</i>	Підходи та методи оцінювання ефективності	
<i>Ія Дегтярєва</i>	діяльності будівельної організації	120
<i>Юрій Лихвар</i>	Підходи до формування організаційної структури	
<i>Ія Дегтярєва</i>	будівельної компанії	126
<i>Nataliya Stoyanets</i>	Improving the effectiveness of existing management	
<i>WU Yiyang</i>	methods of the organization	129
<i>Nataliya Stoyanets</i>	International cooperation and European integration:	
<i>Fu Baoer</i>	innovative dimension	132
<i>Роман Мірошник</i>	Перспективи розвитку малого та середнього	
<i>Соломія Кушпір</i>	бізнесу в умовах воєнного стану в Україні	135
<i>Валентина Ізбаиш</i>	Інтеграція принципів екологічного менеджменту в	
<i>Віктор Кушнірук</i>	економічні стратегії підприємств для сталого	
	розвитку	137
<i>Олександр</i>	Вплив вертикальної диверсифікації на	
<i>Старовойтов</i>	резильєнтність підприємства електронної комерції..	141
<i>Леся Рибалко-Рак</i>	Методи дослідження якості послуг при прийнятті	
<i>Софія Білецька</i>	управлінських рішень на підприємстві	143
<i>Денис Грунін</i>		
<i>Михайло Коломієць</i>	Деякі аспекти управлінської діяльності на	
<i>Олена Хачатурян</i>	підприємстві	145
<i>Роман Мигалюк</i>	Забезпечення особистісного і професійного	
<i>Ія Дегтярєва</i>	розвитку членів команд як чинник успішності	
	компанії	147
<i>Павло Панченко</i>	Друге життя старої електротехніки	151
<i>Гіржева Ольга</i>	Організація зв'язків з громадськістю: роль у	
	формуванні іміджу підприємств та сучасні	
	тенденції розвитку.....	154
<i>Довгенко Я. О.</i>	Сучасна система управління результативністю	
<i>Токарев Б. Р.</i>	підприємства	156
<i>Ірина Тернова</i>	Особливості прийняття управлінських рішень топ-	
<i>Дмитро Безбородий</i>	менеджерами в умовах економічної нестабільності	162
<i>Ліна Стороженко</i>	Демократія участі: сучасні виклики.....	166
<i>Mariya Sira</i>	Aligning management with ai: advancing sustainable	
	development	168
<i>Юлія Матвєєва</i>	Реалізація енергоефективних проєктів у міському	
<i>Михайло Смик</i>	благоустрої	171

<i>Mauboroda Tetiana</i>	Analysis of the current state of development of advertising projects on the meat market in ukraine	175
<i>Vertsiuk Illia</i>		
<i>Вадим Лук'янихін</i>	Формування інвестиційної привабливості зовнішньо-економічних проєктів	178
<i>Микола Личак</i>		
<i>Яна Довгенко</i>	Особливості ризик – менеджменту страхових компаній України	180
<i>Людмила Яременко</i>		
<i>Тетяна Козарь</i>	Організація професійного навчання з підвищення кваліфікації державних службовців в Україні	184
<i>Вадим Лук'янихін</i>		
<i>Костянтин</i>	Організаційно-структурні перетворення у системі адміністративного менеджменту приватного медичного закладу тов «САНА – МЕД».....	187
<i>Паржсин</i>		
<i>Вадим Лук'янихін</i>	Якість надання адміністративних послуг на регіональному і місцевому рівнях в Україні	191
<i>Вікторія Козак</i>		
<i>Андрій Андрєєв</i>	Ефективне управління персоналом в умовах непередбачуваних змін та нестабільності	195
<i>Ірина Новік</i>	Комерційна таємниця як одна зі складових успіху економічної безпеки бізнесу	197
<i>Ірина Андрощук</i>		
<i>Вадим Лук'янихін</i>	Теоретичні основи управління персоналом в організації: дефініції, класифікація та роль	200
<i>Віктор Садовничий</i>		
<i>Олександра Кужур</i>	Теоретичні основи взаємодії з клієнтами у бізнес-середовищі	204
<i>Ігор Хоменко</i>		
<i>Олена Лук'янихіна</i>	Вдосконалення системи управління митними ризиками в процесі європейської інтеграції України	208
<i>Олександр Бондар</i>		
<i>Костянтин</i>	Особливості надання освітніх послуг в умовах діджиталізації суспільства та освіти.....	212
<i>Гриценко</i>		
<i>Олександр</i>		
<i>Островський</i>		
<i>Katarzyna</i>	Cognitive technologies for SMART CITY	215
<i>Postrzednik-Lotko</i>		
<i>Людмила Гусарчук</i>	Інноваційні принципи успішного менеджменту в галузі водневої енергетики, як пріоритетна складова концепту національної безпеки України...	217
<i>Андрій Коваленко</i>		
<i>Оксана Сакаль</i>	Феномен резильєнтності в контексті цілей сталого розвитку.....	221
<i>Ihor Vakulenko</i>	Scaling up energy innovations in Ukraine in the context of war and beyond	224
<i>Svitlana Medvid</i>		
<i>Меженська В.О.</i>	Науково-практичні підходи до формування і управління корпоративною культурою у закладі охорони здоров'я	226
<i>Посилкіна О.В.</i>		

<i>Вікторія Мартинець</i>	Впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності в контексті цілей сталого розвитку.....	229
<i>Едуард Богдан</i>	Проектний менеджмент як основа розвитку будівельної галузі	231
<i>Антон Золотарьов</i>	Особливості управління сучасними вищими навчальними закладами	233
<i>Юлія Матвєєва</i>		
<i>Катерина Загоруйко</i>		
<i>Світлана Рибальченко</i>		
<i>Iuliia Myroshnychenko</i>	Beyond direct impacts: using system dynamics to capture the consequences of the clean energy transition	235
<i>Катерина Мальцева</i>	Самоорганізація населення в системі місцевого самоврядування	239
<i>Юрії Бакал</i>	Використання методу сценаріїв при оцінці ризиків господарської діяльності закладу охорони здоров'я	241
<i>Яна Деренська</i>	The essence and concept of production organization.	
<i>Anastasiia Karepina</i>	system approach to the organization of production	243
<i>Anastasiia Niesheva</i>	Crafting a positive public image: strategic approaches to managing the perception of employees in local self-government bodies.....	246
<i>Nelya Verbitska</i>		
<i>Svitlana Rybalchenko</i>		
<i>Софія Журило</i>	Антикризове управління на підприємстві і методи запобігання кризи	248
<i>Анастасія Маркіна</i>	Роль формування партнерських відносин у місцевому економічному розвитку	252
<i>Марина Волосюк</i>	Розробка стратегії економічного відновлення та розвитку Сумщини	255
<i>Тарас Савченко</i>		
<i>Світлана Ткачова</i>	Удосконалення стратегічного планування розвитку регіонів України.....	259
<i>Катерина Борисова</i>		
<i>Алекс Нусєйр</i>	Особливості менеджменту персоналу медичних закладів в умовах воєнного стану та кадрових обмежень	262
<i>Kamilė Medekytė-Žydelė</i>	An investigation into the development of an environmental management accounting system tailored for companies providing intellectual	
<i>Andželika Nariūnaitė</i>	services.....	265
<i>Katažyna Basiulis</i>		
<i>Олександр Павлов</i>	Комплементарна управлінська парадигма інклюзивного розвитку об'єднаних територіальних громад та районів України	269

<i>Вуйченко М.А.</i> <i>Яроміч М.М.</i>	Роль управління соціальним розвитком персоналу підприємств в формуванні трудового потенціалу країни	274
<i>Ольга Давидюк-Потужна</i> <i>Олена Павленко</i>	Принципи організації первинної медичної допомоги	277
<i>Олександр Бондар</i> <i>Віктор Виноградчий</i>	Ефективність міжнародної співпраці в управлінні митними ризиками	279
<i>Максим Алексєєв</i> <i>Микола Небава</i> <i>Марія Бойко</i>	Роль цифрових технологій в оптимізації логістичних процесів у фармацевтиці	282
	Методи аналізу маркетингової діяльності на підприємстві: ключ до успіху у сучасному бізнесі.....	284
<i>Катерина Пасько</i> <i>Георг Рекуненко</i>	Управління персоналом в органах державної влади.....	289
<i>Олександр Сухой</i> <i>Ія Десятьова</i>	Ключові функції для формування ефективної корпоративної культури в ІТ компаніях в Україні... ..	291
<i>Тетяна Жолуденко</i> <i>Корж М. В.</i>	Обмеження та можливості впровадження інновацій до комплексу маркетингу на фармацевтичному ринку	294
<i>Ольга Євтушенко</i>	STAY-інтерв'ю як інструмент підтримки та зміцнення команди.....	298
<i>Izabela Marszalek-Kotzur</i> <i>Юлія Дзюбан</i>	Artificial intelligence and organizational management.. ..	300
	Особливості антикризового менеджменту в умовах війни	303
<i>Бобонець Є.С.</i> <i>Ольга Гіржева</i> <i>Ольга Ігнатенко</i>	Теоретичні аспекти у сфері публічного адміністрування	305
	Особливості управління товарною лінійкою компанії та ренеймінгу портфелю продуктів в сучасних умовах.....	308
<i>Вячеслав Мельник</i> <i>Ія Десятьова</i>	Підходи до забезпечення працевлаштування осіб без досвіду роботи, в іт-компанії в умовах кризової ситуації на ринку ІТ	311
<i>Ірина Тернова</i> <i>Аліна Маліновська</i> <i>Світлана Бабич</i> <i>Дмитро Ілясов</i>	Інформаційне забезпечення процесів управління в органах державної влади.....	315
	Формування системи стратегічного управління на основі інформаційної бази даних організації	323

<i>Світлана Бабич</i>	Формування та реалізації стратегічного управління	
<i>Андрій Крайній</i>	розвитком підприємства в умовах цифровізації.....	326
<i>Світлана Бабич</i>	Організаційна структура в системі управління	
<i>Марія Завада</i>	сучасним підприємством	329
<i>Єлизавета Кічігіна</i>	Формування стратегії розвитку іміджу закладів освіти.....	332
<i>Карина Юзефович</i>	Використання штучного інтелекту для оптимізації управлінських процесів	335
<i>Tetyana Mayboroda</i>	Common challenges encountered by emerging	
<i>Daniela Chumakova</i>	organizations	338
<i>Володимир</i>	Пріоритети системи управління інноваційним	
<i>Ціпуринда</i>	розвитком підприємства	341
<i>Олексій Деміхов</i>	Дослідження сучасної політики управління	
<i>Артем Барикін</i>	соціальним розвитком в Польщі (м. Познань) та можливості застосування її підходів в Україні.....	345
<i>Марія Мінченко</i>	Збутова політика підприємства: практичні аспекти	
<i>Тетяна Болотна</i>	використання соціальних мереж	349
<i>Тетяна Майборода</i>	Проектний підхід в управлінні територіальними	
<i>Тимур Саченко</i>	громадами базуючись на методологіях Р2М та РМ..	352
<i>Віталій Нестерук</i>	Актуальність дистанційних та гібридних моделей управління організаціями в контексті інформаційних технологій	355
<i>Вероніка Приходько</i>	Використання сучасних технологій в управлінні персоналом молочних підприємств	358
<i>Руслан Мугутдінов</i>	Особливості управління проектами в сфері	
<i>Денис Смоленніков</i>	інтелектуальних розваг: вітчизняний та місцевий досвід	363
<i>Юлія Опанасюк</i>	Управління інвестиційною привабливістю	
<i>Сергій Кашка</i>	підприємств водопостачання при повоєнному відновленні.....	365
<i>Катерина Кравцова</i>	Роль публічного управління та адміністрування у підвищенні системи мотивації викладацького складу у закладах вищої освіти.....	368
<i>Олена Заворотна</i>	Розробка заходів щодо удосконалення надання амбулаторно-поліклінічної допомоги населенню...	372
<i>Супрун Богдана</i>	Удосконалення системи мотивації та оплати праці на підприємствах	374

<i>Тетяна Бондар</i>	Особливості планування міжнародного проекту.....	376
<i>Владислав Тимошенко</i>		
<i>Тетяна Майборода</i>	Новели законодавства щодо спрощення процедури надання адміністративних послуг	379
<i>Анастасія Пушкарь</i>	Соціальні інновації в Україні: виклики та перспективи.....	381
<i>Вікторія Сулим</i>	Особливості системи менеджменту підприємства медичної галузі (на прикладі комунального некомерційного підприємства «Новгород-Сіверська центральна міська лікарня» імені І. В. Буяльського).....	384
<i>Арсен Мяус</i>		
<i>Катерина Логінова</i>	Теоретичний аспект формування системи управління фінансово-економічною безпекою	386
<i>Ольга Шульга</i>	Реалізація корпоративної соціальної відповідальності в Україні	389
<i>Ірина Музира</i>	Удосконалення системи управління підприємством у сфері оптової торгівлі твердим, рідким, газоподібним паливом (на прикладі ТОВ «ПЕТРОЛ ІЮКРЕЙН»).....	392
<i>Світлана Тодорова</i>	Значення комунікативних якостей сучасного керівника.....	394
<i>Ольга Дромашко</i>	Підготовка викладачів до екологічної грамотності: подолання прогалін в екологічній освіті.....	397
<i>Яна Півоварова</i>	Управління прибутком туристичних компаній в умовах сезонності	399
<i>Бондар Ю.А.</i>		
<i>Liudmyla Saher</i>	Assessment approaches of inclusive growth	402

ОСОБЛИВОСТІ РИЗИК – МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

Довгенко Яна Олексіївна,

к.е.н., доцент,

Яременко Людмила Іванівна,

к.п.н., доцент,

Центральноукраїнський державний університет ім. В. Винниченка

Одним з ключових показників розвитку страхової галузі є кількість страхових компаній, що працюють на різних сегментах цього ринку. Сучасний страховий ринок України характеризується складною динамікою, зокрема через скорочення кількості компаній, що надають страхові послуги, локдаун 2020-2022 рр. та військовий стан в країні. Скорочення кількості страховиків означає невиконання страхових зобов'язань і передачу страхового портфеля іншій страховій компанії призведе до додаткових витрат і нових ризиків для страховальника.

Рисунок 1 - Динаміка страхового ринку України. Складено авторами за [1]

Нині страховий ринок України характеризується досить помірними темпами розвитку: на ринку функціонують 128 страхових компаній із загальним обсягом активів 70338 млн. грн. За період 2019-2022 рр. кількість компаній на ринку зменшилась майже вдвічі (233 компанії у 2019), що підтверджує посилення контролю з боку НБУ (як регулятора з 2019 р.) і здорову конкуренцію.

За даними фінансової звітності можна констатувати позитивну тенденцію щодо зростання кількості страхових полісів, загальних премій та страхових відшкодувань, незважаючи на зменшення кількості страхових компаній, проте тенденція загальних активів страхових компаній нечітка. Дана ситуація можна засвідчує саме очищення страхового ринку від неконкурентоспроможних та неблагонадійних фінансових установ.

На діяльність страхової компанії (СК) впливають різні негативні фактори, які унеможливають безризикове господарювання на фінансовому ринку. Основними ризиками страхових установ є саме зовнішні ризики (інфляція, курси валют, кредитні ставки, тощо), саме ті ризики які відсортовують сильні фінсово та стресо стійкі страхові компанії. Ці ризики найменш керовані та надзвичайно складні.

Проблеми, які впливають на діяльність емітента; ступінь залежності від законодавчих або економічних обмежень – це фактори ризику, а саме ризик дефолту контрагента, ризик неспроможності контрагента (перестраховка, боржника та будь-якого дебітора) виконати договірне зобов'язання перед страховиком. Саме тому кожна компанія проводить жорсткий відбір контрагентів та партнерів (перестраховиків, банків) з високим рейтингом фінансової надійності.

Водночас, окрім зовнішніх системних ризиків, на стабільність та управління страховим ринком впливають низька якість страхових активів: ризик недостатності страхових премій і резервів; ризик, викликаний коливаннями частоти, середніх розмірів та розподілу збитків при настанні страхових випадків.

Для зниження ризику відбувається формування страхових резервів, які максимально, з малою долею ризику дають можливість виконати зобов'язання і мають високоліквідні активи, що перебивають суми страхових резервів.

Катастрофічний ризик для СК може бути викликаний недостовірністю прогнозів очікуваних подій та оцінок розмірів їх наслідків. З метою зниження такого виду ризику СК використовує такий метод зниження ризику, як перестраховання з географічною диверсифікацією своєї діяльності.

Діяльність СК також підлягає впливу валютних ризиків, які розкриваються через чутливість вартості активів та зобов'язань страхової компанії до коливання курсів валют. Зниження даного ризику компанія укладає договори перестраховання в валютах і контролює відповідність валютних активів та зобов'язань за договорами страхування.

В своїй діяльності страхова компанія може стикнутися з проблемами ліквідності коштів для виконання своїх зобов'язань, що виражається саме ризиком ліквідності. Для зниження цього виду ризиків СК планують рух грошових коштів, розміщує грошові кошти на короткострокові депозити, страхові резерви в високоліквідних активах; розробляють політику фінансування діяльності емітента, достатність робочого для ефективного функціонування страховика, що покращує ліквідності емітента.

Всі внутрішні та зовнішні ризики страхової компанії виражаються в єдиному ризику погіршення його фінансової та стресо стійкості.

Основними гарантіями фінансової стійкості та платоспроможності СК є:

- економічно обґрунтовані ціни на страхування;
- створюються страхові резерви;
- страховий резервний фонд, достатній для виконання зобов'язань зі страхування, співстрахування, перестраховування та взаємного страхування.

Ризик-менеджмент страхових організацій включає ідентифікацію та опис ризиків через визначення цілей і методів управління ризиками, за допомогою якісної та кількісної оцінки; формування та розвиток системи управління операційними ризиками. Необхідно формалізувати формування та функціонування систем управління страховими ризиками з урахуванням особливостей управління, що визначаються формами та видами страхування, продуктами, регіональними аспектами (реєстрація, доступність та розвиток мережі), сукупністю зовнішніх факторів (страхування історія, промисловий розвиток, кредитна система тощо).

Етапи формування ризик-менеджменту страхових компаній та визначення стратегічних цілей (формування стратегії ризик-менеджменту) сформовано на основі [2, С. 72-73]:

- Визначення основних показників-характеристик фінансової стійкості страхової компанії та оцінка сукупності факторів фінансової стійкості (страхової, інвестиційної та іншої діяльності), ділової активності, історії страхових відносин з контрагентами
- Оцінка показників фінансового стану СК за фінансовою та статистичною звітністю.
- Ідентифікація, оцінка (з використанням методів статистичного аналізу, стохастичного моделювання, теорії ігор, стрес-тестування) та прийняття ризиків. Системи ідентифікації, оцінки і диференціації ризиків повинна включати оцінку даних щодо збитків: вартісну оцінку, допустимі межі, вплив на виконання страхових зобов'язань та очікуваний фінансовий результат.

Вузькі місця виникнення ризиків визначаються згідно із такими аспектами: структура компанії, функціональні характеристики, центри формування прибутку.

Цей процес супроводжується визначенням осіб, відповідальних за розрахунок допустимих рівнів ризиків у відповідності із центрами виникнення ризиків. При цьому необхідно забезпечити формалізацію бізнес-процесів, центрів виникнення критичних ризиків; розподіл відповідальності, формування плану протидії наслідкам реалізації ризиків [2, С. 73].

Ліва частина СК мають розроблені програми ризик-менеджменту, в яких описані страхові послуги, цілі, політика управління та методи мінімізації страхових ризиків.

В рамках здійснення своєї діяльності страховик несе ризик втрати від фізичних та юридичних осіб, які безпосередньо піддаються ризику (ризик фізичного збитку, цивільна відповідальність, нещасний випадок). Основними

характеристиками страхового ризику є частота та розмір збитків, що перевищують очікування. Ризикологи управляють страховими ризиками шляхом: використання статистичних методів, перестраховування, встановлення лімітів андерайтингу і страхових ставок, а також нагляду.

Стратегія андерайтингу спрямована на диверсифікацію страхового портфеля за видами ризику та структурою самих страхових угод. Ризик-менеджмент – це основний інструмент диверсифікації страхових ризиків через коригування цінової політики. Оцінку ризиків та оцінку ефективності управління ризиками доречно проводити в п'ять етапів: [2, С.75].

- аналіз законодавства, внутрішніх документів, фінансових звітів та проведення інтерв'ю з метою виявлення можливих ризиків, які властиві сфері, що перевіряється, а також заходів, передбачених для управління цими ризиками;

- перевірка первинних документів, фінансових звітів та проведення інтерв'ю з метою підтвердження фактичної наявності ризиків і реальності здійснення заходів для управління ними;

- оцінка виявленого ризику з урахуванням заходів, що вживаються для його мінімізації (залишковий ризик);

- оцінка ефективності управління ризиками, що були виявлені в результаті проведеної перевірки, а також заходів з підтримки рівня ризиків, які не становлять загрози фінансовій стійкості і платоспроможності (зіставлення залишкового ризику з рівнем ризику, що не загрожує фінансовій стійкості і платоспроможності);

- відображення результатів оцінки ризиків та оцінки ефективності управління ризиками в звіті за результатами перевірок.

Саме тому страхові компанії розробляють власну систему управління ризиками, щоб запобігти або мінімізувати економічні збитки. Крім ризик-менеджменту, необхідно також провести порівняльний аналіз методів оцінки ризиків СК. Одним із таких методів є тест на толерантність до ризику (оцінка стресостійкості). СК має використовувати цей тест як один з методів управління ризиками для визначення ризику настання ймовірних подій щодо фінансового стану страховика. Він допомагає оцінити не тільки рівень збитків, а й чи зможе компанія їх покрити власними силами (капіталом).

Список використаних джерел

1. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. Наглядова статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

2. О. П. Подра, Н. Я. Петришин (2020) Теоретико-методичні засади управління ризиками страхових компаній. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку, 2(2), 70-78